

Miếu Tiên sư Châu Đốc - An Giang

Từ ngàn xưa, người thầy là một hình ảnh cao đẹp và được quý trọng trong xã hội. Người theo học đương nhiên gọi là thầy, người không theo học, người trạc tuổi, thậm chí lớn tuổi hơn khi xưng hô cũng gọi bằng thầy. Điều ấy biểu hiện tấm lòng của người đời đối với thầy. Trong mắt học trò, thầy là người có học vấn cao thâm, kiến thức uyên bác, mẫu mực về nhân cách và đạo đức, là tấm gương sáng để noi theo. Chẳng những học trò nhớ ơn thầy mà cuộc đời cũng ghi ơn thầy, người đã góp phần dạy dỗ, đào tạo những tài năng, những con người tốt phục vụ cho xã hội và đất nước.

Thời gian là liều thuốc làm lành vết thương, xoa dịu những mất mát chia phôi, nhưng cũng chính thời gian là sự tàn phá ghê gớm, có thể làm lãng quên những điều là lẽ ra ta phải nhớ mãi. Sách sử, lăng tẩm, đền thờ... được lập ra để ghi ơn tưởng nhớ những người có công với làng xóm, quê hương, đất nước. Người thầy dạy chữ tận tụy, yêu nghề; âm thầm trong lớp học với những học trò của mình. Không tham vọng, không bon chen, thầy có niềm vui lớn khi thấy học trò mình đỗ đạt, nên người. Khi luống tuổi về hưu, thầy sống an nhàn và lùi dần vào quên lãng. Học trò cũ còn nhớ thầy thì đến thăm, hoặc nhắc nhở trong những lần ôn lại kỷ niệm thời đi học. Vài thế hệ qua đi, kẻ còn người mất, tất cả tan vào cõi đời đầy biến dịch, nhưng công việc giáo dục thì còn mãi với một chuỗi dây chuyền bất tận, từng lớp thầy trò nối tiếp nhau để có hôm nay và mai sau. Còn hôm qua? Có ai ghi lại dù là một cái tên của người thầy đã lùi vào quá khứ, người đã có công tạo nên những người thầy hôm nay.

Có lẽ ý thức được điều đó nên một số nơi đã lập miếu thờ thầy để người đời sau nhớ ơn và tưởng niệm. Tên tuổi của người thầy được ghi lại và sống mãi trong lịch sử giáo dục của một địa phương. Đây là một việc làm cao quý và ý nghĩa biết bao. Châu Đốc (An Giang) là một trong số ít nơi đã lập miếu thờ thầy, gọi là Miếu tiên sư, chẳng những được duy trì thờ phụng các thế hệ thầy cô giáo đã qua đời mà còn trùng tu khang trang và tổ chức lễ tưởng niệm long trọng hàng năm.

Theo các thầy cao niên kể lại, từ đầu thập niên 50 ngành giáo dục đã lập bàn thờ tưởng niệm các vị giáo viên quá cố trong Ty Giáo dục. Bàn thờ đơn giản, trên đặt bài vị, lư hương và bình hoa. Sau đó thấy bàn thờ tiên sư đặt trong phòng làm việc không phù hợp, một nhóm giáo viên đã đứng ra vận động anh chị em đồng nghiệp đóng góp chi phí xây miếu.

Miếu tiên sư được xây dựng trong khuôn viên Ty Giáo dục (Phòng Giáo dục ngày nay), mặt nhìn ra đường Trần Hưng Đạo, hoàn tất vào năm 1960. Ông Đỗ Chên, Hiệu trưởng trường Nam tiểu học đứng ra chỉ huy và ông Trần Văn Nga làm việc ở Ty Kiến thiết lập đồ án xây cất. Nhiều giáo viên thời bấy giờ đã trực tiếp đóng góp công sức như ông Dương Văn Mậu cung cấp gạch, ông Phù Hữu Hiền tặng một tủ thờ gỗ bênh (sau được thay bằng tủ cẩn ốc xa-cuê từ trường Nữ tiểu học đưa sang), ông Nguyễn Hiền Mô trang trí bài vị, ông Lê Quang Điện làm thủ quỹ, các ông Lâm Hữu Nguyên và Phạm Hữu Thất làm kiểm soát... Miếu lạy ngày 25 tháng Chạp làm ngày cúng viếng. Nhưng vào các ngày tết, ngày lễ, ngày thi, nhất là vào dịp Tết Nhà giáo, học sinh các trường đến cúng Miếu rất đông, thể hiện lòng tôn sư trọng đạo. Ngày thường, có người trông nom hương khói. Sau ngày giải phóng miền Nam ít lâu, Miếu mở cửa đón người cúng viếng và được Phòng Giáo dục quan tâm tu sửa khang trang. Vào ngày truyền thống 25 tháng Chạp hàng năm, Phòng Giáo dục đều tổ chức lễ tưởng niệm trang trọng. Đại diện chính quyền địa phương đến tham dự cùng với hơn 150 giáo viên, cựu giáo viên tề tựu đông đảo nghe Trưởng phòng Giáo dục nói lên ý nghĩa, các thầy cô phát biểu cảm tưởng, bồi hồi tưởng nhớ những đồng nghiệp đã khuất.

Miếu nằm trong vườn cây râm mát, yên tĩnh, như ẩn mình trong cõi thanh nhàn riêng biệt, tách rời khỏi chốn phồn hoa náo nhiệt. Mái lợp ngói đỏ, tường sơn vàng, trước cửa có khắc chữ Tiên Sư Miếu màu đỏ, mặt nhìn ra sông Châu Đốc. Miếu rộng gần 20 mét vuông, chính giữa là linh vị các tiên sư, bảng xanh chữ đỏ, đã đầy kín tên họ nên bên trái gắn thêm một bản linh vị màu trắng chữ đen để ghi nối tiếp. Phía trên ở hai bên chữ Tiên sư là câu đối:

Phổ biến văn chương muôn thuở ghi tâm ân giáo hóa

Lưu truyền đạo đức ngàn thu khắc cốt nghĩa khai thông

Trước linh vị là bàn thờ đặt trên chiếc tủ xưa, trang nghiêm và tôn kính.

Trên linh vị đã có tên họ của hàng trăm giáo viên quá cố, trong đó có cả người Pháp, người Hoa, người Khmer. Những giáo viên gốc Châu Đốc nhưng đi xứ khác lập nghiệp khi từ trần cũng được đưa vào. Ngoài những người thầy kỳ cựu của đất Châu Đốc như Nguyễn Văn Thế, Trịnh Văn Phương, Phan Văn Nhựt, Lê Đình Hỷ, Nguyễn

Văn Khải, Phan Thị Hai, Đỗ Chẹn... còn có những người thầy đã anh dũng hy sinh trong cuộc kháng chiến giành lại độc lập cho dân tộc. Thầy Phan Văn Lưu, dạy trường sơ cấp Miếu Điền đã thoát ly theo cách mạng và trong một trận giặc càn, để cứu cả huyện ủy đang họp thầy đã hy sinh. Cô Nguyễn Thị Giên, dạy Trường Trung học Thủ Khoa Nghĩa là cơ sở hoạt động cách mạng, khi bị giặc bắt đưa ra tòa đã đồng dục nói:

- Ngày nay mấy ông xử tôi, ngày sau nhân dân sẽ xử mấy ông!

Các thầy cô ấy đã về cõi vĩnh hằng, nhưng sự nghiệp và tên tuổi vẫn còn để lại nơi Miếu Tiên sư, để lại trong lòng người muôn sau nỗi niềm tôn kính, ngưỡng mộ.

Năm 2002, Miếu Tiên sư sau hơn 40 năm tồn tại đã xuống cấp, Phòng Giáo dục thị xã Châu Đốc cùng các thầy cô đã nghỉ hưu cũng như tại chức thành lập ban trùng tu do thầy Phạm Hữu Thắt, người còn lại duy nhất trong nhóm vận động xây cất năm 1960, làm trưởng ban. Miếu Tiên sư được xây mới hoàn toàn với kiến trúc mái cong hai tầng, lợp ngói xanh, hai bên bằng Tiên Sư miếu thép vàng ở cửa trước là hai câu liễn: Nhất tự vi sư, bán tự vi sư. Miếu nguy nga và đẹp hơn hẳn ngày xưa, khởi công xây dựng ngày 26-5-2002 và hoàn thành ngày 5-9-2002 trên nền đất cũ rộng hơn 200 mét vuông, riêng ngôi miếu rộng 20 mét vuông. Các bài vị bên trong miếu được làm mới rất trang trọng khắc tên 405 thầy cô đã quá cố. Nhiều nhà hảo tâm tặng hoa kiểng, băng ghế đá đặt trong khoảng sân rộng thoáng mát, tạo nên một khung cảnh nên thơ nhìn ra dòng sông hữu tình. Ngày 25-9-2002, Tiên Sư miếu được tổ chức lễ hoàn công trọng thể.

Từ đây, những người thầy đã cống hiến đời mình cho sự nghiệp giáo dục, sẽ tiếp tục sống mãi với đời trong ngôi nhà khang trang, ấm cúng và thiêng liêng: Tiên Sư miếu.